GAZETA LWOWSKA.

We Srodę **N^ro. 121.** 20. Października 1824.

Wiadomości kraiowe.

— *Ze Lwowa d. 19. Października.* —

Seym, przez N. Pana naywyższym Patentem z d. 19go Sierpnia r. b. rozpisany, dnia wczorayszego uroczyście zagaiony został.

Przedwczora o godzinie 12tey z południa C. K. nadworni Kommissarze: JW. Ignacy Hrabia **Krasicki**, Deputat Wydziału Stanowego, i W. Jan **Uruski**, honorowy Deputat tegoż Wydziału, okazali przed JW. tych Królestw Gubernatorem swoie pełnomocnictwa.

W dniu zagaienia Seymu C. K. woysko i milicyia kraiowa stanęły w paradzie. JW. Gubernator, iako Prezes Stanowy iechał w uroczystym powozie sześćma końmi, przed którym szła liczna służba w barwie, a po obu stronach powozu, domownicy. W powozie parokonnym torowali drogę dway Guberniialni Sekretarze, iako Aktuaryiusze Seymu.

Przy wchodzie do biblioteki Uniwersyteckiéy, iako mieysca obranego na publiczne posiedzenia tegorocznego Seymu, przyymowali JW. Gubernatora: JWW. Dygnitarze Koronni i odprowadzili go na mieysce dla tegoż wyznaczone.

Po odczytaniu naywyższych reskryptów wydanych do Prezesa Stanowego i wszystkich czterech Stanów tego Królestwa, tak w Niemieckim, iak w Polskim ięzyku; Prezes Seymowy miał następuiącą Mowę:

»P r z e ś w i e t n e z g r o m a d z o n e S t a n y!«

»Dziś po raz pierwszy staie się udziałem moim zaszczyt przewodniczenia temu Prześwietnemu Zgromadzeniu Stanów i widzenia się otoczonym zastępcami tego zacnego Narodu, którego dobru z radością całą moię usilność poświęcam.«

»W przeszłym roku samo tylko dopełnienie świętych obowiązków, które na mnie uszczęśliwiaiąca obecność Nayiaśnieyszego Pana włożyła, zdołało wstrzymać mnie od tego urzędowania, które liczę pomiędzy naypierwsze i naydroższe zaszczyty moiego powołania.«

»Zaiste! wielkim iest zamiar, który nas w tém mieyscu gromadzi, wyniosły przedmiot, dla którego Was, Prześwietne Stany, zaufanie Monarchy zwołało.«

»Nadaremnie wprawdzie staralibyśmy się utaić przed sobą trudne położenie, w którém nas niezwalczony popęd stosunków tegoczesnych postawił. Pierwsze żrzódła zarobkowe kraiu dotkliwe poniosły straty.— Natężona pilność rolnika nadaremnie szuka nawykłą dotąd drogą odpowiadaiącey nagrody, sama nawet obfitość ziemiopłodów nowych trudności staie się przyczyną.«

»Lecz te właśnie trudności muszą koniecznie cel działania Waszego w naypięknieyszém okazać świetle i wzniecić w Was żywe poznanie tego wysokiego stanowiska, które łaska Nayiaśnieyszego Pana obradom Waszym wskazała.«

»Niezbronno każdemu poiedynczo, póki na łonie zwyczaynych zatrudnień swoich przebywa, mieć przed oczami te tylko potrzeby, które pod nie w zakresie ograniczonego iego działania podpadną. Niezbronno w natłoku momentu dla uciążliwości naybliżey dotykaiących przeoczyć ważne korzyści, których mimo tego używa. — Wam przeciwnie Panowie! gdy zgromadzacie się u stopni Tronu dla radzenia o dobru powszechném, w rozszérzonym zakresie, który się przed wzrokiem Waszym otwiera, przystoi obiąć zupełnie położenie Narodu i ciężar dolegliwości, na które się żalą; zważyć z dobrodzieystwy, któremi się pod uszczęśliwiaiącém berłem Nayiaśnieyszego Pana cieszemy. — Wam przystoi z zapasu Waszych doświadczeń i z znaiomości licznych żrzódeł zasiłkowych, które nam nietknięte pozostaią, w zaufaniu w łasce naydobrotliwszego Monarchy czerpać zaspokoienie na przyszłość.«

»Czyż uciski, które nasze rolnictwo dotknęły, są G a l i c y i tylko właściwe? Czyż nasz tylko producent troszcze się brakiem odbytu i płodów bezcenem? Nie zaiste. — Nie tylko od iedney do drugiey granicy Cesarstwa, nie tylko od iednego do drugiego kraiu E u r o p y brzmi ta sama skarga — obeymuie ona nayodlegleysze części swiata, a nawet kraie, które we względzie bogactw między naypierwsze policzonemi być zasługnią, doświadczaią równie, iak i my skutków, zmienionych z nadeszłym stanem powszechney spokoyności stosunków.«

)(

»A czy natomiast używaią kraie powszechném zniżeniem cen i niknącym odbytem równie ciężko, a nawet cięży, iak my, dotknięte, równych z nami korzyści?«

»Wystarczy namienić niektóre tylko z pomiędzy niezliczonych dobrodzieystw, któremi niezmordowana staranność naszego nayłaskawszego Króla nas obdarzyła. Od lat piętnastu cieszy się Galicyia stanem niezamęconey spokoyności, i okropności woyny nie doznała — woysko zostało pomnieyszone. Synowie Oyczyzny wrócili pomiędzy swoich, do spokoynych zatrudnień produkcyi, a uzupełnienie woyska bardzo mało od kraiowey ludności wymaga.«

»Rolnik ani uciążliwości licznych kwaterunków nie doznaie, ani nań dalekich i bliskich podwód za niedostateczną zapłatę nie nakładaią.»

»Dla opatrzenia potrzeb woyska, wprowadzono nowe zbawienne systema, które posiadaczowi ziemi namiast ciężaru, pożądany zarobek, a namiast wymuszonych danin, dobrowolny odbyt podaie.«

»Sprawiedliwość naydobrotliwszy Monarcha, sobie za godło, a swoim urzędom za nieodstępne prawidło przeznaczył.«

»Żaden nakład, pomimo naglących potrzeb finansowych kraiowych, nie iest za nadto wielki uważanym, gdzie tylko idzie o uskutecznienie śpiesznego i ścisłego wymiaru sprawiedliwości. Sędziom niepodległości dozwolono, a przystoyne utrzymanie zapewniono.«

»Domy kary, gdzie potrzeba tego wymagała, pozakładano.«

»Przy onych urządzeniu wzięto za cel piękne zadanie, by zamiar ukarania z prawami chrześciiańskiey miłości połączyć.«

»Godną uwielbienia obronę przeciw samowolney przemocy i bezprawiu, zachowuią nam obie nieporównane księgi ustaw prawnych, w których głęboka władcza mądrość i ludzkość Nayiaśnieyszego ich twórcy nie przeżyty pomnik sobie wystawiły.«

»Rzućcie wzrokiem na około siebie, moi Panowie! czy znany wam iest lud, gdzie nietykalność maiątku, bezpieczeństwo osób, wolność Religii, iednem słowem spokoyne używanie tych pierwszych korzyści, które życiu wartość nadaią, znaydą się sumienniey szanowane i silniey osłonione, iak pod opieką mądrego prawodawstwa, które staranności Nayiaśnieyszego Pana winniśmy.«

»Ta iednak nie ograniczyła się na tém, by nadać ludom uszczęśliwionym naywyższy wewnętrznego bezpieczeństwa stopień. — Nie łatwo znaydzie Religiia w innym kraiu wsparcie równie skuteczne. Ciągle wzrastaiące potrzeby służby Bożey, nie są iuż więcey zostawione na niedostateczne poiedyncze usiłowania niektórych dusz pobożnych.«

»Znacznym bardzo kosztem utrzymuie Rząd ustanowienia ku wykształceniu uczniów stanu duchownego. Wspiera stypendyiami uboższych słuchaczów teologii i przykłada się do utrzymania dawniey bez pomocy zostawionego duchowieństwa. W Waszych oczach zacni Panowie Stany! po wszystkich częściach kraiu pozakładano ustanowienia naukowe, w to wszystko hoynie uposażone, czego ten ważny zamiar wymaga, w których Wasi synowie i Wasze córki zupełne wykształcenie otrzymuią.»

»Czyż potrzeba zwracać uwagę Waszą na te liczne zasady, które ku zabezpieczeniu życia i zdrowia przedsięwzięto? Uczniów nauki lekarskiey publicznym kosztem pokształcono, urzędnikom zdrowia dochody wymierzono, część wydatków na leczenie zaraźliwych chorób Skarb publiczny zastąpił, niebezpieczeństwo zarazy morowey, rozstawieniem nader kosztownego granicznego kordonu odwrócono; życie dzieci Waszych przed spustoszeniami iadu ospy, szczepieniem krowinki ochroniono. Oprócz tego, raczył Nayiaśnieyszy Pan nietylko utrzymanie ustanowień dla podrzutków, ale i koszta leczenia obłąkanych na umyśle ubogich, przeiąć na Skarb publiczny.«

»Przez tak liczne dobroczynne ustanowienia, dopełnione są bez wątpienia nayważnieysze warunki pod któremi rolnictwo, rękodzieła i handel wzrastać i siły kraiowe od natury nadane rozwinąć mogą. Prócz tego ieszcze dla zachęcenia pilności znakomite nagrody powyznaczano. Gdzie dawniey wcale nie, albo tylko bardzo trudne kommunikacyie istniały, okazuią się teraz dla handlu w przeciągu mil więcey iak 370, w wszelkich kierunkach drogi wyborne, kosztownemi mostami opatrzone, nie wzmiankuiąc ieszcze owych znacznych robót, które się w zupełnym ciągu wykonania znaydują ku dalszemu tego dobroczynnego ustanowienia rozszerzeniu. Przy wyznaczeniu ceł, iak wielorakie z pomiędzy naynowszych ustaw celnych dowodzą, podniesienie kraiowey produkcyi było przemagaiącym względem, któremu pożytek dla finansów ustąpił.«

»Podniesienie miast Rząd nieprzerwanie za ieden z nayważnieyszych przedmiotów uważał. Od stolicy aż do ostatnich granic kraiu spotka oko wasze moi Panowie! wielorakie tego dążenia skutki, a w tylu mieyscach, które niedawno liczbym były przytułkiem małey liczby

mieszkańców, bawi nad pociągaiącem widowiskiem ruchu skutecznie pracowitego, liczney ciągle wzrastaiącey ludności. Jak mógłbym nakoniec mówiąc o dobrodzieystwach, które Galicyia przez Nayiaśnieyszego Pana otrzymała, pominąć zaprowadzenie Stanów kraiowych, któremu pomiędzy temi dobrodzieystwy iedno z mieysc nayznakomitszych należy.«

Nie może uyść przenikłości Waszey, że do założenia i w żywym ruchu utrzymania tak różnych i wielkich ustanowień, niezbędnemi są wielkie środki i połączenie sił wszystkich; czemu ieszcze po przywróconym pokoiu towarzyszy konieczność użytkowania z czasu spokoyności do wypełnienia obowiązków, w czasie woyny trzydziestoletniey prawie, zaciągnionych, i do zagoienia na zawsze głębokich ran Monarchii zadanych.«

»Teraźnieysze uciskaiące stosunki wymagaią zaiste większych od Was iak dawniey wysileń.«

»Lecz i tu nie godzi się przeoczyć tego, co iuż dla ulżenia podatkuiących zdziałano, i co się ieszcze z natężoną czynnością gotuie.*

»Podatek od posiadłości gruntowych do trwałego i sprawiedliwszego wymiaru zprowadzono i niezmordowanego iest przedmiotem zatrudnienia, aby nadać kraiowi, kosztem wyłącznym Rządu, dobrodzieystwo dokładnego katastru podatkowego. — Prawodawstwo względem wybierania podatków zezwala dla nawiedzonych przez nieszczęśliwe trafy posiadaczów ziemi, na znaczną ulgę w podatku, do którey świeżo wszystkim klassóm równe prawo nadano.«

»Także co do istoty podatków i ich ilości raczył Nayiaśnieyszy Pan w naynowszym czasie znacznego dozwolić pomnieyszenia. W następstwie dozwolonych nayłaskawiey reklamacyy przeciw skutkom regulacyi podatku gruntowego, otrzymuią nieprzerwanie liczni posiadacze gróntów umnieyszenia podatku, bez przełożenia na innych podatkuiących, wynikłego z tąd dla finansów ubytku.«

»Podatki żydowstwa tey dla galicyiskiego handlu i rolniczego zarobku tak ważney klassy ludu, zostały znacznie umiarkowane. Podatek rzemiosłowy, drogowy, składka na domy cyrkularne i szarwarki do Dróg teraz właśnie zupełnie uchylone zostały. Koszta, na które podatki były dotąd przeznaczone, przeiął Skarb publiczny, i żadney nato w żaden inny sposób nie wymaga daniny. Korzyści pochodzącey ztąd ulgi tem dobroczynniey na wszystkie stany się rozciągną, im bardziey, mianowicie co do dróg publicznych otwieraiący się namiast uciążliwey daniny gotowy zarobek, obieg pieniędzy nie omylnie ożywi.«

»Czyż potrzeba innych dowodów, by osiągnąć przekonanie, że bez przestanku postępuie się drogą polepszenia losu podatkuiących, i że tylko naygwałtownieysza potrzeba wydatków kraiowych zdołała przeszkodzić w ten moment znacznieyszemu ieszcze podatków umiarkowaniu.«

»W samey zwłoce, która ieszcze mieysce mieć musiała, znaydzie głębokie zdanie Wasze zacni Panowie! powód do zaspokoienia, i do pociechy względem nayblizszey przyszłości. Nayświętsze przedmioty dobra Monarchii nie mogą stać się ofiarą momentalney trudności. Właśnie dla tego, że Nayiaśnieyszy Pan swoim ludom trwałą i gruntowną pomoc podać pragnie, nie można raptem i z nierozważną szybkością do ograniczenia dochodów, których Monarcha tak bardzo potrzebnie, przystępić.«

»Zwolna tylko i stopniami, iak wszystko co iest wielkiem, i mocy trwałości i wzrostu nabyć powinno, zdoła się rowinąć obrane systema, i przynieść doyrzałe owoce.«

»Usłyszycie dziś moi Panowie! królewskie postulaty na nadchodzący rok administracyyny.«

»Wasze nieograniczone przywiązanie do poświęconey osoby Nayiaśnieyszego Pana, i wysokie przymioty Waszego charakteru narodowego, nadto mi są dokładnie znane, bym mógł zostawać w powątpiewaniu o duchu, który Wasze obrady ożywiać będzie.«

»Sprawiedliwie zachowuiecie niezłomne zaufanie w dobroci Naszego Nayłaskawszego Oyca Oyczyzny. — Przekonał On się w pośród Was o Waszych dolegliwościach, i Waszych potrzebach. Serce Jego nieustannie dobrem Jego wiernych poddanych zaięte, nie zna, droższego życzenia, iak żeby przynieść im ulgę. Mądrość Waszych uchwał tak dobrze ugruntowaną sławę Waszą nienaruszoną zachowa, poda współczesnym i potomności wznoszący przykład zgody, wierności i miłości Oyczyzny.«

»Deklaruię niniejszem, że Seym iest otwarty.«

———

Po skończoney Mowie JW. Prezes Seymu wyznaczył Deputacyią po JWW, Kommissarzy Seymowych, do którey należeli: W. JX. Bem, Kanonik; JW. Hrabia Cypryian Komorowski, Tymoteusz Rudnicki i Wiceburmistrz Lwowski de Friedberg.

Posród tego, aż do przybycia JWW Kommisarzy Seymowych, W. Badeni Deputowany wydziału Stanowego, odczytał urzędowe zdanie sprawy o skutkach działalności Wydziału z roku zeszłego.

Uroczysty Wiazd JWW. C. K. Kommissarzy nadwornych nastąpił sposobem zwyczaynym po godz. 11téy.

U wchodu biblioteki uniwersyteckiéy przyymował ich JW. Prezez Stanowy i JWW. Dygnitarze koronni, którzy ich na mieysca oznaczone odprowadzili.

Tu pierwszy Kommisarz Seymowy: JW. Hrabia Krasicki, miał Mowę, w ciągu któréy odczytane były naywyższe reskrypta i królewskie Postulata tak w Niemieckim, iak w Polskim ięzyku, a którą dla szczupłości mieysca do następniącego Numeru odkładamy.

— Z Wiednia d. 12. Października. —

Jego Cesarzowicowska Mość Arcy-Xiążę Franciszek Karol wyiechał ztąd onegday w towarzystwie Swego W. Ochmistrza, Hrabiego Goës, do Lambach w Austryi wyższéy, dla przyięcia Króla Bawarskiego, który iadąc do Wiednia ziechać ma tamże w dniu pomienionym, a Królowa Jeymość dnia następniącego wraz z Swoiemi dostoynemi trzema Ich Królewskiemi Ichmość Xiężniczkami; ztamtąd spodziewany Arcy Xiążę napowrót w Niedzielę d. 16. t. m.

Dyrekcyia uprzywileiowanego Austryiackiego banku Narodowego spali publicznie w d. 12. Października r. b. o godzinie 9téy rano na stoku w domu do tego przygotowanym przed bramą »Sztubenthor« zwaną, dziesięć millionów Złotych Reńskich wykupionych pieniędzy papierowych, a to w obecności C. K. Kommissarzy i C. K. Jeneralnéy Izby Obrachunkowéy Stanu i Kredytu.

W Wiedniu d. 7. Października 1824.

Józef Hrabia Dietrichstein,
Gubernator uprzywileiowanego Austryiackiego Banku narodowego.
Melchior Kawaler Steiner,
Zastępca Gubernatora w Banku Narodowym.
Tadeusz de Berger,
Dyrektor Banku.

Wiadomości zagraniczne.

Francyia.

W d. 30. Września w obecności król. rodziny odprawił Król na polu Marsowem, obroty woienne; było 40 batalionów gwardyi narodowéy, gwardyia i pułki liniowe, iakoteż z 35 szwadronów iazdy, 6 bateryy artyleryi, w ogóle 20000 ludzi.

Gdy Król w d. 27. Września (powiada Gwiazda) powracał z kościoła *Notre Dame*, nie udał się zaraz do swoich pokoiów, lecz bawił się iakiś czas z znakomitemi osobami. Kilka razy wyrażał zadowolnienie swoie z przyięcia siebie przez Paryżanów, »Zadowolony iestem Moim Ludem,« rzekł; i starać się będę zadowolnić go nawzaiem,« — Wieczór d. 29. Września przepędził Król u Delfinowéy, która część dworu zebrała u siebie.

W d. 29. iako w dniu urodzin Xięcia Bordaux, Xiąże ten, wraz z siostrą Mademoiselle bawili u Króla godzinę. Dzieci te bywaią codziennie o wpół do siódméy więczorem u stołu królewskiego.

W d. 28. Września dał Król po Mszy prywatne posłuchanie Marszałkowi Soult, poczem pracował z PP. Villele i Damas:

Król na przełożenie Ministra swoi- go Dworu (Xięcia Doudeauville) otworzył przy temże Ministeryum doradczy wydział dla wsparcia i pensyy; między członkami są Abbé Desjardins Jeneralny Wikaryiusz Arcybiskupstwa Paryskiego, Abbé Retz Jałmużnik Króla, Baron Charette, Par Francyi, Larochejaquelin, Margrabia de Saint-Gern i t. d.

Pewien Dziennik powiada, że młody Xiąże Bordeaux mianowany iest Jenerałem pułkownikiem Szwaycarów.

Podług zapewnienia innego dziennika, francuzcy Ajenci zakupnią w Anglii wiele drzewa na budowę okrętów i posełaią ie do Brestu.

Rozporządzenie królewskie odwołuiące cenzurę dzienników, trwaiącą od d. 15. Sierpnia brzmi w sposobie następniącym: »Karol X. z łaski Bożey Król Francyi i Nawarry i t. d. Ponieważ niesądziemy być potrzebą, aby dłużey trwały przepisy przedsięwzięte w śród innych okoliczności przeciwko nadużyciu wolności prassy dla dzienników; po wysłuchaniu naszéy Rady rozkazaliśmy i rozkazuiemy co następnie: 1) Rozporządzenie z d. 15. Sierpnia b. r. nadaiące mocy obowiązuiącey ustawom z d. 31. Maia 1820 i z d. 26. Lipca 1821, przestaie obowiązywać. 2) Nasz Zachowawca pieczęci, Minister Sekretarz Stanu i sprawiedliwości, i Nasz Minister Sekretarz Stanu spraw wewnętrznych upoważnieni są do wykonania ninieyszego rosporządzenia.

Dań w zamku naszym Tuilleryyskim, d. 29. Września 1824. W pierwszym roku naszego panowania. Karol.

(Zawidział) Peyronnet,

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Rozmaitości Numer XLII.)

Redakcyia Józefa Bensy; Druk Pillera.